

Arsyllfa **Wledig** Cymru
Wales **Rural** Observatory

TROSGLWYDDO GWYBODAETH

AC

ARLOESED

Yng Nghynllun Datblygu Gwledig Cymru

a'r Bartneriaeth Arloesedd Ewropeaidd

2014-2020

Cronfa Amaethyddol Ewrop ar gyfer Datblygu
Gwledig; Ewrop yn Buddsoddi
mewn Ardaloedd Gwledig
The European Agricultural Fund for
Rural Development: Europe Investing in
Rural Areas

Llywodraeth Cymru
Welsh Government

CRYNODEB GWEITHREDOL

Mae'r crynodeb gweithredol hwn yn rhoi trosolwg o'r ymchwil a gynhaliwyd gan Arsyllfa Wledig Cymru rhwng mis Chwefror a mis Mai 2013 i ddadansoddi gweithgarwch trosglwyddo gwybodaeth ac arloesedd sy'n berthnasol i Gynllun Datblygu Gwledig Cymru a'r Bartneriaeth Arloesedd Ewropeaidd.

Comisiynwyd yr adroddiad hwn yng ngoleuni blaenoriaethu Trosglwyddo Gwybodaeth ac Arloesedd fel thema allweddol sy'n llywio'r Cynllun Datblygu Gwledig arfaethedig (fel y dangosir yn Ffigur 1). Mae Trosglwyddo Gwybodaeth ac Arloesedd hefyd yn ganolog i gyflawni'r Bartneriaeth Arloesedd Ewropeaidd Cynhyrchedd a Chynaliadwyedd Amaethyddiaeth, sydd â rôl sylfaenol ehangach yn Strategaeth Twf Smart yn Undeb Arloesedd yr UE, a Strategaeth Twf Smart Ewrop 2020.

Nodau'r dadansoddiad yw:

- Coladu'r gweithgarwch trosglwyddo gwybodaeth ac arloesedd sy'n berthnasol i Gynllun Datblygu Gwledig Cymru a'r Bartneriaeth Arloesedd Ewropeaidd
- Asesu eu heffeithiolrwydd, eu hadnoddau a'u gallu
- Llywio argymhellion ar gyfer strwythur y Cynllun Datblygu Gwledig nesaf a'r Bartneriaeth Arloesedd Ewropeaidd

Yn y lle cyntaf, cynhaliwyd adolygiad i nodi themâu allweddol a godwyd yn y llenyddiaeth bolisi ac academiaidd i lywio'r fethodoleg a'r dadansoddi dilynol. Datgelodd hyn newid cyffredinol tuag at gysyniadaeth o arloesedd a dysgu yn seiliedig ar **gyfnewid gwybodaeth**, sy'n ei gwneud yn ofynnol cael mwy o gymorth am gyfranogiad ehangach ac ymchwil gymhwysol.

Yn ogystal, daeth tair thema allweddol i'r amlwg a lywiodd ganolbwynt dadansoddi yr adroddiad:

- Mae arloesedd yn broses gymdeithasol.
- Mae gwybodaeth yn cael ei llunio'n gymdeithasol.
- Mae arloesedd yn digwydd drwy gyfnewid gwybodaeth.

Dangosodd y canfyddiadau hyn yr angen am ymagwedd at werthuso sydd mewn cytgor â chymdeithas, sy'n ystyried cydberthynas, ymddiriedaeth, pŵer, cyfalaf cymdeithasol a rhwydweithio. Cafodd hyn ei gofnodi drwy ganolbwyntio ar *bwy* sy'n cymryd rhan a *sut* y mae gwybodaeth yn cael ei datblygu a'i pharatoi. Roedd y fethodoleg a ddefnyddiwyd yn ymgorffori'r pwyntiau hyn fel ffordd o roi mewnwelediad sy'n fwy cadarn yn ddamcaniaethol ac wedi'i fireinio. Roedd hyn yn cynnwys y camau canlynol o gasglu data:

- Asesiad desg o fentrau trosglwyddo gwybodaeth ac arloesedd sy'n berthnasol i Gynllun Datblygu Gwledig Cymru a'r Bartneriaeth Arloesedd Ewropeaidd.
- Cyfweiliadau un wrth un â rhanddeiliaid allweddol sy'n ymwneud â darparu a rheoli trosglwyddo gwybodaeth ac arloesedd yng Nghymru.

- Ymgynghoriad â rhanddeiliaid i gasglu adborth gan amrywiaeth ehangach o randdeiliaid sy'n ymwneud â darparu a rheoli trosglwyddo gwybodaeth ac arloesedd yng Nghymru.

ARGYMHELLION

*Nid yw'r argymhellion mewn trefn blaenoriaeth

1. Dylai gwneuthurwyr polisi ac ymarferwyr ychwanegu gwerth at y Cynllun Datblygu Gwledig drwy gynorthwyo mwy o gydweithrediad, cydweithio a chydlynu ar draws y rhaglen a thu hwnt iddi. Bydd hyn hefyd yn cynorthwyo swyddogaeth y Bartneriaeth Arloesedd Ewropeaidd fel rhwydwaith rhannu gwybodaeth.

- Ceir llawer o dalent, arbenigedd ac adnoddau yng Nghymru, mewn perthynas â gwasanaethau ymchwil ac ymestyn amaethyddol, a datblygu busnes gwledig ehangach; ond mae'n ddarniog ac weithiau'n gystadleuol yn ddiangen.
- Mae'n angenrheidiol integreiddio ymhellach elfennau darniog y dulliau cyngor a chyflawni. Bydd hyn yn cynnwys cymorth i lwyfannau cyfathrebu effeithiol a chydweithio rhwng gweithredwyr allweddol, megis Cyswllt Ffermio, y Cyrff Ardoll a cholegau Addysg Uwch / Bellach.
- Mae amrywiaeth eang o weithredwyr sy'n ymwneud â rhoi cyngor i ffermwyr a busnesau gwledig. Mae'n bwysig sicrhau cydlyniaeth rhwng eu negeseuon a gwneud y defnydd gorau o unigolion sy'n cael cyswllt rheolaidd â ffermwyr a busnesau gwledig i gyfathrebu negeseuon allweddol. (er enghraifft, gweler Landbridge RELU).
- Mae ymagwedd i gydgyssylltu a meithrin gallu ac adnoddau yn ffordd effeithiol o gael darpariaeth ac effaith ehangach; fel y dangosir gan gynllun Tyfu Pobl a PLANED, sydd wedi llwyddo drwy ganolbwyntio ar froceru gwybodaeth a hwyluso.
- Gan weithio gyda'r sector preifat, gellid meithrin diwylliant o gydweithredu drwy'r Cynllun Datblygu Gwledig drwy gynorthwyo llwyfannau ar gyfer cydweithredu cyn-gystadleuol, megis 'Dyfodol Ffermio'. Gallai hyn helpu i fynd i'r afael â'r cwestiwn o les y cyhoedd megis lleihau carbon, iechyd pridd a lles anifeiliaid.
- Mae potensial i gysylltu â phartneriaid trawsffiniol (e.e. y Bwrdd Datblygu Amaethyddiaeth a Garddwriaeth a cholegau Addysg Bellach), am ein bod yn wynebu heriau tebyg a chynhelir llawer o adnoddau defnyddiol yn Lloegr.

2. Dylid defnyddio *cyfnewid* gwybodaeth fel yr egwyddor arweiniol ar gyfer dysgu, rhannu gwybodaeth ac arloesedd yn y Cynllun Datblygu Gwledig a'r Bartneriaeth Arloesedd Ewropeaidd ac ar eu traws.

- Mae Cyfnewid Gwybodaeth yn hyrwyddo'r egwyddor bod gwasanaethau cynghori a chymorth yn galluogi ac yn grymuso prosesau. Mae hefyd yn fwy effeithiol i ymgysylltu â phobl, ac yn galluogi datblygu gwybodaeth fwy priodol sy'n cysylltu'n well ag anghenion pobl.
- Gellir paratoi hyn yn ymarferol drwy ymchwil gyfranogol a defnyddio amrywiaeth o ymagweddau o ran darparu gweithgareddau estynnol, gan gynnwys grwpiau trafod a dysgu rhwng cymheiriaid. Mae sianeli cyfathrebu a gwerthuso effeithiol hefyd yn hanfodol yma (yn unol ag argymhellion eraill a wnaed).

3. Mae ymddiriedaeth yn hanfodol ar gyfer proses effeithiol o gyfnewid gwybodaeth ac arloesedd; sicrhau ei bod yno o'r dechrau ac yn parhau i gael ei meithrin drwyddi draw.

- Mae meithrin ymddiriedaeth a chyfalaf cymdeithasol yn cymryd amser ac mae angen sicrhau parhad.
- Osgoi contractau tymor byr ar gyfer darparu gwasanaethau tymor hir a/neu geisio cynnal parhad rhwng contractau, o ran brandio a'r unigolion dan sylw. Fel arall, mae perygl o golli staff medrus a'u sylfaen wybodaeth yn ogystal â methiant mewn ymddiriedaeth gyda'r gynulleidfa darged.
- Mae adborth rhanddeiliaid yn dangos nad yw llawer o ymyriadau'r Cynllun Datblygu Gwledig yn hunangynhaliol heb barhad arian cyhoeddus. Dylai rhanddeiliaid a'r Llywodraeth fyfyrion ar sut y gellir rheoli bylchau ariannu neu 'strategaethau ymadael'.
- Sicrhau bod ymyriadau'n adeiladu ar arfer gorau. Peidio ag ailddyfeisio neu newid pethau sy'n gweithio'n dda, gan fod hyn yn torri ymddiriedaeth.
- Lle bynnag y bo modd, defnyddio gweithredwyr lleol sy'n adnabyddus ac wedi'u cysylltu â'r gynulleidfa darged. Yn yr un modd, mae hygredd a chyfreithlondeb canfyddedig y ffynonellau o wybodaeth a'r gweithredwyr dan sylw yn hanfodol i'w llwyddiant. Yma mae angen i ni fod yn ymwybodol o 'gylchoedd o ymddiriedaeth'. Mae dysgu rhwng cymheiriaid ac un wrth un yn ddefnyddiol, yn ogystal â gweithio gyda grwpiau wedi'u targedu sydd ag ymdeimlad a rennir o hunaniaeth / diddordeb.

4. Dylai eglurder a chydlyniaeth fod yn egwyddorion arweiniol ar gyfer datblygu a gweithredu'r Cynllun Datblygu Gwledig a pholisi gwledig Llywodraeth Cymru.

- Dylai Llywodraeth Cymru bennu strategaeth glir a chydlynol ar gyfer datblygu gwledig a'r economi tir yng Nghymru. Ar hyn o bryd, mae diffyg cyfeiriad teithio clir a thargedau wedi'u diffinio'n dda, a bydd y rhain yn rhoi canolbwynt i uno'r sector amaethyddol a defnydd tir.
- Mae polisi cydlynol yn arbennig o bwysig i sicrhau dwysáu cynaliadwy yn y sector amaethyddol.
- Dylai Llywodraeth Cymru nodi'n glir y swyddogaeth, yr amcanion a sut y bydd y Bartneriaeth Arloesedd Ewropeaidd yn gweithredu i'r cynulleidfaoedd priodol yng Nghymru, er mwyn sicrhau ei bod yn hygyrch ac yn ddealladwy.
- Defnyddio atgyfnerthu ac ailadrodd negeseuon a gweithredoedd.
- Er mwyn symleiddio mynediad i adnoddau'r Cynllun Datblygu Gwledig, byddai un porth yn ddefnyddiol i rai agweddau ar gyflawni. Ni fyddai hyn yn gyfyngedig, felly gellir manteisio ar gynlluniau a grantiau yn annibynnol, ond gallai porth mynediad canolog ddarparu cyfeirio a chyngor i'r rhai y mae eu hangen arnynt.
- Sicrhau cyfeirio digonol ar draws y sbectrwm o gyngor busnes sydd ar gael fel bod buddiolwyr yn ymwybodol o wasanaethau priodol. Yn ogystal, mae angen gwybodaeth a chyfeirio cliriach ar gyfer cynlluniau'r llywodraeth. Mae cynlluniau Glastir wedi dioddef o ganlyniad i gyfathrebu gwan.

5. Dylid addasu cyfathrebu i gydnabod gwahaniaeth mewn cyd-destunau rhanbarthol / lleol; teipoleg y gynulleidfa; ac arddulliau dysgu.

- Mae defnyddio amrywiaeth o dechnegau o dan un rhaglen, o gyngor un wrth un a mentora hyd at ddysgu mewn grŵp, wedi bod yn llwyddiannus yn flaenorol.
- Mae'n bwysig defnyddio iaith briodol, o ran terminoleg a jargon hygyrch, a sicrhau darpariaeth Gymraeg.
- Mae'r sector cyhoeddus a phreifat yn gweithio drwy sianeli a fforymau gwahanol, felly mae'n bwysig cynnwys y ddau yn briodol.
- Mae cyfnewid gwybodaeth arbenigol yn bwysig i ddenu a chadw cynulleidfaoedd; mae unigolion am weithio'n agos gyda mathau tebyg o fusnesau i hyrwyddo a chyfnewid gwybodaeth.
- Mae cyngor un wrth un a mentora yn aml yn fwy priodol pan na fydd unigolion yn hyderus neu'n anghyfforddus yn trafod gwybodaeth sensitif (e.e. ariannol neu bersonol) mewn cyd-destun grŵp. Gall hefyd alluogi ymagwedd wedi'i theilwra'n well.

6. Mae trosglwyddo/cyfnewid gwybodaeth yn fwyaf effeithiol drwy ddulliau gweledol a chymhwysol. Dylai'r egwyddor hon lywio ymyriadau unigol a strategaethau cyllido ehangach i gynorthwyo safleoedd arddangos a rhaglenni sy'n ysgogi cyfnewid gwybodaeth gymhwysol a gweithredol.

- Er bod gan unigolion ddewisiadau dysgu gwahanol, ac mae deunydd testun yn boblogaidd o hyd, mae'r rhai sy'n ymwneud â'r economi wledig yn aml yn ddysgwyr cinesthetig.
- Dylid defnyddio buddsoddiad y Cynllun Datblygu Lleol i gynorthwyo'r rhwydweithiau presennol o ffermydd arddangos a datblygu ledled Cymru ac ehangu arnynt. Gellir cynnal y rhain mewn partneriaeth â Sefydliadau Addysg Bellach ac Uwch a ffermydd masnachol y sector preifat. Bydd hyn yn cyd-fynd â strwythur grŵp gweithredol y Bartneriaeth Arloesedd Ewropeaidd ac yn cysylltu â blaenoriaethau ymchwil Horizon 2020.
- Dylai arian y Cynllun Datblygu Gwledig gynorthwyo ymweliadau astudio â'r safleoedd hyn ac eraill ymhellach i ffwrdd ledled Ewrop ac yn rhyngwladol; byddai hyn yn cynorthwyo'r model cyfnewid gwybodaeth arfaethedig ar gyfer y Bartneriaeth Arloesedd Ewropeaidd.

7. Mae angen mwy o bwyslais a chymorth ar gyfer ymchwil gymhwysol mewn amaethyddiaeth a rheoli tir yn gynaliadwy.

- Mae diffyg mewn ymchwil gymhwysol a grëwyd gan y drefn bresennol o flaenoriaethu gwyddoniaeth sylfaenol, ac mae angen mynd i'r afael â hyn i fodloni nodau'r Bartneriaeth Arloesedd Ewropeaidd (i gynyddu allbynnau amaethyddol a lleihau dirywiad amgylcheddol).
- Gellir hefyd cynorthwyo'r amcan hwn drwy ddarparu cymorth y Cynllun Datblygu Gwledig i fwy o waith arddangos a datblygu rhanbarthol (a amlinellwyd uchod). Mae datblygu atebion sy'n briodol yn lleol drwy rwydwaith o'r fath hefyd yn hanfodol i gyflawni'r nodau ar gyfer dwysáu cynaliadwy a amlinellwyd gan y Bartneriaeth Arloesedd Ewropeaidd.

- Bydd hyn yn ei gwneud yn ofynnol cael partneriaethau ac arian cyfatebol gyda Sefydliadau Addysg Uwch a Phellach a'r sector preifat; yn enwedig wrth i ddiwydiant fuddsoddi'n sylweddol mewn gwaith cymhwysol drwy ymchwil a datblygu.
- Dylai hyn gynnwys ymchwil a ysgogir gan alw ac ymchwil gyfranogol sy'n gweithio gydag amrywiaeth o weithredwyr, mewn cadwyni cyflenwi a'r tu hwnt iddynt, sy'n ymwneud â phob cam o'r ymchwil o gomisiynu hyd at ledaenu (gweler, er enghraifft, Cronfa Ffermio Gynaliadwy Seland Newydd, RELU yn y DU a Phrosiect Pontbren yng Nghymru).
- Mae angen am lefelau uwch o ryngwyneb rhwng academyddion, pobl broffesiynol sy'n cynghori a ffermwyr, ledled Cymru, er mwyn cyfnewid gwybodaeth am flaenoriaethau ymchwil a lledaenu canfyddiadau. Bydd hyn yn sicrhau bod ymchwil yn berthnasol yn fasnachol. Gellid defnyddio grwpiau gweithredol y Bartneriaeth Arloesedd Ewropeaidd i alluogi'r cyfarfodydd cyfnewid gwybodaeth hyn.
- Dylai Llywodraeth Cymru ddarparu cymorth gwleidyddol i gyfnewid gwybodaeth fel blaenoriaeth allweddol i Gynghorau Ymchwil y DU.
- Mae angen i gyllid ar gyfer sefydliadau cymhwysol gael ei adfer er mwyn gallu adfer arbenigedd a datblygu proffesiynol yn y maes hwn. Gellid gwneud hyn yn rhannol gyda chyllid craidd (gweler e.e. Teagasc yn Iwerddon). Gallai Sêr Cymru hefyd gynorthwyo ymagwedd gymhwysol i fynd i'r afael â'r prinder sgiliau yn y maes hwn.

8. Mae angen i wneuthurwyr polisi ac ymarferwyr weithio gyda blaenoriaethau busnes i greu mwy o gymhellion i gyfnewid gwybodaeth ac arloesedd.

- Mae'n bwysig cyflwyno achos busnes da i 'werthu' gwybodaeth a chodi ymwybyddiaeth o'r elw ar fuddsoddiad drwy gymryd rhan mewn gwahanol fentrau. Mae hyn yn arbennig o ddefnyddiol wrth gyfathrebu deunydd ar faterion amgylcheddol a rheoliadol, y gall buddiolwyr fod yn llai tebygol o ymwneud â hwy fel arall.
- Er y gall talu am wasanaethau cynghori fod yn ddefnyddiol i greu 'prynu i mewn' gan gyfranogwyr, mae profiad yn y gorffennol yng Nghymru yn dangos bod rhoi cymhorthdal i wasanaethau yn angenrheidiol i gynnal y nifer sy'n manteisio arnynt.
- Er mwyn sicrhau defnydd effeithiol o arian cyhoeddus, mae potensial i ychwanegu amodau wrth dderbyn gwasanaethau cynghori, megis ei gwneud yn ofynnol i ffermwyr ymgymryd â hyfforddiant, cynllunio busnes, neu gymryd rhan mewn meincnodi.
- Mae meincnodi yn hanfodol i godi safonau ac incwm yn yr economi tir. Er ei fod wedi'i hyrwyddo drwy'r Rhaglen bresennol, mae angen iddo gael ei ddatblygu fel ffordd o ddatblygu sgiliau busnes a chadw cofnodion yn rhagweithiol. Mae angen i feincnodi a dangosyddion perfformiad fod yn hawdd i'w mesur, yn ymarferol, yn gymaradwy, yn ddefnyddiol ac yn gyflym.

9. Mae angen mwy o flaenoriaethu datblygu proffesiynol yn yr economi tir, er mwyn codi statws a safonau'r sector a darparu rhagolygon cyflogaeth mwy deniadol.

- Ar hyn o bryd mae'r sectorau gwledig a thir y tu ôl i feysydd eraill o ddiwydiant o ran statws proffesiynol a chyfleoedd i ddatblygu gyrfa.
- Dylai statws proffesiynol uwch yr economi tir gysylltu â strategaeth datblygu gwledig ehangach a chael ei ategu gan neges gref gan y Llywodraeth ar botensial ardaloedd gwledig fel safleoedd allweddol ar gyfer dyfodol yr Economi Werdd.
- Mae angen i ni ddefnyddio graddedigion yn well yng Nghymru i godi safonau ym mhob rhan o ddiwydiant. Gellir gwneud hyn drwy fentrau megis cynllun KITE Canolfan y Diwydiant Bwyd, a thrwy gynnal rhaglenni ymchwil mwy cymhwysol a chyfranogol.
- Mae angen hyrwyddo hyfforddiant, Datblygiad Proffesiynol Parhaus a rhwydweithiau cymorth proffesiynol ymhlith proffesiynau a chynghorwyr economi tir. Gallai hyn gael ei ddefnyddio hefyd i gyflymu'r gyfradd trosglwyddo gwybodaeth o ymchwil i ddiwydiant.

10. Mae angen i ddulliau presennol o weinyddu a gwerthuso'r Cynllun Datblygu Gwledig gael eu haddasu i sicrhau Rhaglen fwy hyblyg ac ymatebol. Dylai hyn ymgorffori fframwaith gwell i werthuso cyfnewid gwybodaeth a sicrhau dysgu mwy effeithiol ar draws Rhaglenni a rhyngddynt.

- Mae angen i gyfnewid gwybodaeth gael ei ategu ar draws y Cynllun Datblygu Gwledig ac nid ei gyfyngu i gronfa benodol o fewn y Rhaglen.
- Nid oes fframwaith clir yn cael ei ddefnyddio ar hyn o bryd i werthuso cyfnewid gwybodaeth ac arloesedd yn y Cynllun Datblygu Gwledig.
- Nid yw matricesau presennol sy'n canolbwyntio ar allbynnau mesuradwy, megis nifer cyfranogwyr, wedi cofnodi'n effeithiol pa ddysgu sydd wedi digwydd na pha mor effeithiol y bu'r cyfnewid gwybodaeth. Gall canolbwyntio ar *ganlyniadau* fod yn fwy effeithiol. Mae gwybodaeth feddal a dangosyddion goddrychol yn briodol ac eisoes yn cael eu defnyddio i fesur canlyniadau mewn rhai mentrau.
- Mae dysgu ac arloesedd yn brosesau hirdymor sy'n digwydd mewn cylchoedd cymhleth. Felly, ni ddylem bennu terfynau gwerthuso i ddigwyddiadau neu ymyriadau unigol. Fodd bynnag, dylid diffinio canlyniadau a sefydlu meincnodau er mwyn cymharu newidiadau a chanlyniadau dros amser.
- Mae arloesedd yn cynnwys risgiau ac weithiau methu, ac ni ddylid cosbi hyn os yw diwylliant o arloesedd i'w feithrin yn effeithiol yng Nghymru.
- Mae'n bwysig sicrhau bod hyblygrwydd a gwerthusiadau parhaus yn cael eu hymgorffori ym manylebau'r Cynllun Datblygu Gwledig.
- Mae'r gwerthuso presennol yn aml yn cael ei gynnal mewn ffordd nad yw'n meithrin perchnogaeth na chynhwysiant y grwpiau sy'n cyfranogi; dylai rhyw elfen o hunanwerthuso fod yn bresennol ac yn barhaus.
- Nid yw rhannu dysgu ac arfer gorau ar draws cynlluniau a mentrau gwahanol yn effeithiol ar hyn o bryd. Gallai gwella'r broses werthuso fel y'i hamlinellwyd wella hyn, ond yn yr un modd mae angen porth canolog a/neu rwydwaith cyfnewid gwybodaeth i weithio i'r perwyl hwn. Mae rôl bosibl i Rwydwaith Gwledig Cymru a Chyswllt Ffermio gyfrannu yn hyn o beth.

11. Mae angen newid yn y meddylfryd i ‘ganolbwyntio ar y broblem ac nid ar y gronfa gyllido’.

- Mae gweithgareddau gyda'r sector gwledig yn aml yn cael eu diffinio gan eu swyddogaethau amryfal a'u potensial cysylltiedig i gysylltu ar draws agendâu ar gyfer lles a chydlyniant cymdeithasol, a ffyniant economaidd ac amgylcheddol. Mae hyn yn dangos yn glir bwysigrwydd meddwl y tu hwnt i seilos ac isadrannau gweinyddol.
- Ni ddylem gyfyngu ein hunain i feddwl o fewn paramedrau'r Cynllun Datblygu Gwledig yn unig i fynd i'r afael â meysydd o angen. Yn lle hynny mae'r Cynllun Datblygu Gwledig yn gyfle i fynd i'r afael â phroblemau penodol i Gymru mewn ffordd ragweithiol. Felly, dylem edrych ar y ffyrdd y gall y Cynllun Datblygu Gwledig weithio gyda meysydd eraill o gyllid a buddsoddi preifat ac ychwanegu gwerth atynt.